

Prigode iz zaodrja

Medtem ko v dvorani gledate in se čudite svetovom, ki se pred vami razprostirajo na odru, se v gledaliških nedrjih odvija še ena prava mala drama. Drama iz zaodrja.

Festival je vsakodnevno priča malim prigodam, ki ostanejo skrite očem njegovih obiskovalcev. Je kot dobro naoljen stroj, ki ga vsak dan sestavijo tehnična ekipa, ki večer pred predstavo festivalske odre spremeni v Čarobno goro, Grad, francoski Rouen ali obalo Iliona. Pri tem zanje niso ovira še tako zahtevne scenografove želje niti jezikovne prepreke.

Zagotovo je v zadnjih dneh mimo vas odbrzela katera od Borštnikovih dam s telefonom v eni roki in z zaskrbljenim izrazom na obrazu. Verjetno je urejala prevoz enemu od mednarodnih gostov, ki je obtičal na meji, iskala izgubljene kovčke ali tiho naročala kateremu od prostovoljcev naj uredi pogostitev za nastopajoče. Včasih se drama iz zaodrja spremeni v pravo malo detektivko, v kateri še google odpove ...

Borštnikovo srečanje se ne dogaja samo enajst festivalskih dni v oktobru. V 365 dneh, ki se zvrstijo med enim in drugim festivalom, ekipa opravi nešteto sestankov, telefonskih klicev, odpošlje množico mailov ...

Ko bo v nedeljo še zadnjič padla rdeča festivalska zavesa, ko bo štih nehal svetiti na oder, ko si bo letošnja lavreatka končno nadela prstan in ko bodo kozarci nazdravili še enemu uspešno izpeljanemu festivalu, bodo v pisarni za Kazinsko dvorano Borštnikove dame sedle za računalnik in začele zbirati ideje za naslednje leto. Ko boste med smehom, čestitkami in poljubi dvigali kozarce letošnjim Borštnikovim nagrajencem, jih dvignite še za ljudi iz zaodrja. Tehnike, producente, prostovoljce, čistilke, blagajnike in vse tiste, ki se jim moramo zahvaliti, da Maribor oktobra že 50 let živi in diha z Borštnikom. Na zdravje in še na mnoga leta!

Gordana Lacič

24. 10. 2015 | 19.00 | Stara dvorana

Tekmovalni program + Showcase

Goran Vojnović

Jugoslavija, moja dežela

SNG Drama Ljubljana

Premiera 11. 4. 2015

Predstava traja 3 ure 10 minut in ima en odmor.

»Jugoslavija«, »bivši sistem«, »čas naše mladosti« - še vedno tako prisotne teme pogovorov ljudi, mimo katerih se lahko vsak dan sprehodiš v baru ali na katere naletiš, ko se govorci skupaj s sosedi vračajo z vrečko iz najbližje trgovine. Dramatizacija romana Gorana Vojnovića na oder pripelje podobe in zgodbe, ki so močno zaznamovale vsakdanjike mnogih v našem kulturno-političnem prostoru. Skupaj z osrednjim likom, mladeničem Vladanom (Marko Mandić), je mogoče raziskati spomine na preživelu izkušnjo in tudi situacijo sedanjosti, ki se odpira pred njim, čeprav se zdi, kakor da je v svojem iskanju vedno bolj sam. Prepletanje časa, spominov in celo samih likov ljudi, ki so skozi leta spremenili svoj obraz, je skoncentrirano v več-prostor enakih stanovanj, čeprav dogajanje nikakor ne ostaja za štirimi stenami.

Od humorja do molka, predstava zaobjame vse vidike jugoslovanske izkušnje življenja.

Katja Marič

Sobota, 24. oktober 2015 | 1

Goran Vojnović

Jugoslavija, moja dežela

IGRAJO

REŽISER Ivica Buljan • ASISTENT REŽISERJA Robert Waltl •
 AVTOR DRAMATIZACIJE Goran Vojnović • DRAMATURGINJA Mojca Kranjc • SCENOGRAF Aleksandar Denić • KOSTUMOGRAFIKA Ana Savić Gecan • SKLADATELJI Rundek Cargo Trio* • LEKTORICA Tatjana Stanič • OBLIKOVALCA SVETLOBE Son:DA • ASISTENTKA SCENOGRFA Ajda Primožič • ASISTENT KOSTUMOGRAFKE Andrej Vrhovnik • KONDIJSKI TRENER Iztok Hodnik • SVETOVALKA ZA SRBŠČINO Iva Babić • SVETOVALEC ZA VOJVODINŠČINO Zoran Knežević • SVETOVALEC ZA BOSANŠČINO Saša Tabaković
 * AVTOR GLASBE ZA SONG »IZDAN« Darko Rundek • IZVAJALCI GLASBE NA POSNETKU Isabel (violina), Dušan Vranić Duco (klaviature, tolkala, glas), Darko Rundek (kitara, glas, miks)

NEDELJKO Matjaž Tribušon • DUŠA Nataša Barbara Gračner •
 DUŠAN Zvone Hribar • MILENA, MAKEDONSKA PEVKA Maja Končar • VOJAK, RECEPTOR, STRAŽAR Saša Tabaković •
 VOJAK, ŽIGA, MLADEN, STRAŽAR Benjamin Krnetić k. g. • EMIR Jernej Šugman • BRANE Bojan Emeršič • MLADI VLADAN Filip Ekart Babić k. g. • ENES Aljaž Jovanović • VLADAN Marko Mandić • NADJA Nina Ivanišin • MEDIHA, SANJSKA NATAKARICA Zvezdana Mlakar • DANILO Uroš Fürst • RISTO Gregor Baković • ŽIVKA Nina Valič • KOSA Iva Babić • NATAŠA Lina Ekart Babić k. g. • JOVANA Gaja Pöschl • MIŠO Aleksander Cavazza k. g. / Črt Veselko k. g. • DRAGAN Valter Dragan •

SVATJE Zvone Hribar, Maja Končar, Saša Tabaković, Jernej Šugman, Bojan Emeršič, Aljaž Jovanović, Nina Ivanišin, Zvezdana Mlakar, Uroš Fürst, Gregor Baković, Nina Valič, Iva Babić, Lina Ekart Babić k. g., Gaja Pöschl, Aleksander Cavazza k. g. / Črt Veselko k. g., Benjamin Krnetić k. g. / HARMONIKAR Uroš Jezdič k. g. / Dejan Panić k. g.

Intervju: Goran Vojnović

Manja: Vaša dela naslavljajo problematike naše sredine. Zgodbe ljudi, ki jih je vojna na takšen ali drugačen način zaznamovala, so pretanjeno prikazane, predvsem pri mladi generaciji, ki je brez krivde kriva, obremenjena ... Vaše like zelo začutimo. Kako se po vašem mnenju to odlikava na odru? Ste režiser po profesiji, so vaši liki oživi v igri kot ste pričakovali?

Goran: Ravno režiserska izkušnja, čeravno filmska, me je naučila, da so liki v enaki meri stvaritev pisca/režiserja kot igralca. Hamletov je toliko, kolikor je igralcev, ki so ga upodobili. Preden je Ivica Buljan razdelil vloge tako nisem imel pričakovanj. Šele ko sem zagledal imena igralcev ob imenih likov, sem začel razmišljati o tem, kako bodo na odru videti Vladan, Duša, Nedeljko, Emir. Vedel sem, da bom navdušen in sem tudi bil.

Manja: V gledališkem listu Miljenko Jergović piše: »Ampak tisto, kar za življenje ni lahko, je za književnost zlata jama.« Spominjanje na rane, ki še vedno bolijo in prehajajo iz generacije v generacijo je glavna tema vašega romana *Jugoslavija, moja dežela*. Se s spominjanjem in prevpraševanjem lahko izognemo sovraštvu in ksenofobiji v prihodnjih generacijah?

Goran: Zgodovina je že večkrat dokazala, da se ljudje iz nje učimo, a se ničesar ne naučimo. Mi se že od nekdaj spominjamo in prevprašujemo, zgodovina pa se vedno znova ponovi. Zakaj bi bile prihodnje generacije kaj boljše od nas in bi se odpovedale sovraštvu

in ksenofobiji? Saj se tudi mi nismo. A kljub temu vztrajamo, kljub temu pišemo romane, snemamo filme, delamo predstave. Ker jih moramo in ker ne znamo drugače.

Manja: Zgodba, ki jo opisuje roman *Jugoslavija, moja dežela* je zgodba, v kateri se na razno razne načine najde vsak, ki ima količkaj razvejano družinsko deblo po Jugi. Ste naredili veliko raziskave, ali je zgodba že od nekdaj nekako vseprisotna v vašem življenju?

Goran: Ta zgodba je sestavljena iz neštetihi mojih zgodb. Nisem veliko raziskoval, v bistvu sploh ne, ker ta vojna zame ni zgodovina, ona je del mene in mojega sveta. Tudi sicer nisem človek, ki bi užival v raziskovanju, ki bi ga tak način dela privlačil. Jaz pišem naravnost iz spominov, iz vsega, kar je čas odložil v meni. Kar se izgubi, se izgubi z razlogom in ne zdi se mi vredno brskati za tem.

Manja: Kako vi gledate na dejstvo, da se ima Slovenija velikokrat za nekaj več od Balkana? Kritiko tega odnosa zasledimo v vaših delih, v *Jugoslaviji* na primer pri starših Duše, ta nekakšen vzvišeni odnos Slovencev do »Balkancev«.

Goran: Vsi potrebujemo nekoga, ki je manj od nas. Tako gradimo svojo nacionalno in osebnostno identiteto, svoj ponos. Zato ima vsak narod na tem svetu svoje Balkance (za Švedsko se Balkan začne na Danskem, za Grke pa v Makedoniji), vsak od nas pa svoje butce, špegeljarje, debeluhe, čefurje, kmetavzarje. Ljudje imamo žal potrebo, da se počutimo boljše od drugih. Brez drugega ne zmoremo, čeprav je vsak od nas, tudi tisti, ki zase misli, da je najbolj prvi med prvimi, nekomu drug.

Manja: Tudi danes se pojavljajo podobne problematike z množico beguncev, ki jih že zdaj zavračamo. Kontekst bivše Jugoslavije je še vedno problematičen, asimilacija v Sloveniji se ni zares zgodila na vseh nivojih. Kaj se bo po vašem mnenju dogajalo zdaj, bo »čefur« manj problematičen za našo sredino, ker bo novi »tujec« preusmeril vso sovraštvo nase? Kako bi sploh komentirali situacijo, ki se dogaja v Evropi?

Goran: Evropa že več let govori le o gospodarski krizi, čeprav je njena največja kriza kriza identitete. Zato je grški problem še vedno nerešen in zato zdaj na njenih izbrisanih mejah rastejo zidovi in zato vsa Evropska unija trepetja pred tako veliko in bogato državo povsem neznanim številom nesrečnežev. O čefurjih in njihovi asimilaciji pa le tole: Če se bo pri nas zadržalo nekaj tisoč beguncev iz Sirije, Iraka in Afganistana, se bo Slovenija morda le zavedela, da je bila dolga leta ena redkih evropskih držav, ki je v enaindvajsetem stoletju živela brez tujcev in da tudi najbolj neasimilirani čefurji v Sloveniji že dolgo niso več tujci.

Manja Gatalo

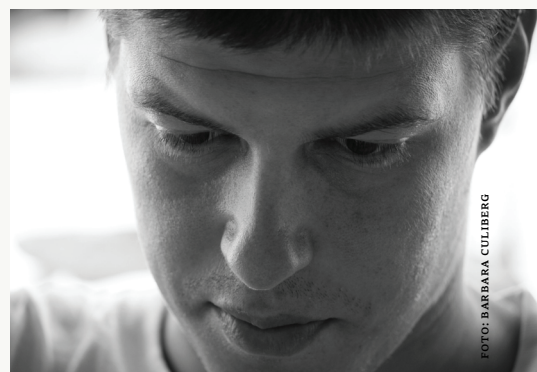

FOTO: BARBARA CULIBERG

Avtorski projekt po predlogi Devetsto Alessandra Baricca

Moj Devetsto

Produkcija magistrskega programa Dramska igra, smer Gledališko petje AGRFT UL
 Predstava traja 1 uro 10 minut in nima odmora.

AVTORICA PRIREDBE, KONCEPTA IN IZVEDBE Patrizia Jurinčič • PREVAJALKA IZVIRNIKA Maja Novak

MENTORJI
 GLEDALIŠKO PETJE red. prof. Žarko Prinčič •
 DRAMATURGIJA doc. dr. Blaž Lukan • SCENOGRAFIJA doc. mag. Jasna Vastl • JEZIK IN GOVOR doc. dr. Katarina Podbevšek

V uri in deset minut nam Patrizia Jurinčič s svojim avtorskim projektom, iz pozicije pevke, odpre svoje spomine na delo na ladji Virginian, kjer je spoznala Devetstotega, glasbenega genija, ki je očaral njo in vse druge, ki so mu prekrižali pot.

Ana Kovačič

Simpozij: Gledališče v mestu

Mednarodna znanstvena konferenca, ki je 23. 10. 2015 potekala v Muzeju narodne osvoboditve v Mariboru, je bila organizirana s strani Raziskovalnega programa AGRFT UL, v sodelovanju s Festivalom Borštnikovo srečanje in skupino STEP. Raziskovalci, ki so sodelovali pri Projektu za raziskovanje evropskih gledaliških sistemov (Project on European Theatre Systems), so se v svoji desetletni raziskavi osredotočili na produkcijo in distribucijo gledališč v Aarhusu (Danska), Debrecenu (Madžarska), Groningenu (Nizozemska), Tartu (Estonija), Mariboru (Slovenija) in Tynesidu (Velika Britanija). Izbrali so manjša mesta s podobnim številom prebivalcev in zabeležili vse javne gledališke dogodke sezone 2010/11. Podatke so analizirali in primerjali ter ugotovili, da je gledališka struktura podobna v vseh mestih. Povsod prevladuje govorjeno in glasbeno gledališče, sodobni plesni teater pa je v vseh mestih najmanj priljubljen. Ugotavljajo, da imajo ljudje teater radi, Maribor pa ima zelo visoko obiskanost produkcij. Čeprav je skupaj z Tartem med najmanjšimi, mesti tudi najvišjo obiskanost na prebivalca. Po predavanju je potekala diskusija, ki je bila namenjena predvsem neodvisni produkciji. V vzhodnih in centralnih državah so pomembnejša narodna gledališča (oz. City theaters), medtem ko so v zahodnih državah čedalje bolj uveljavljena tudi manjša, neodvisna gledališča. V popoldanskem sklopu predavanj, so govorci predstavili svoje ugotovitve in razložili, kaj so tekom raziskave dognali. Raziskava je

potekala tako, da so obiskovalci gledališč v izbranih evropskih mestih dobili vprašalnik, s katerim so bile pridobljene osnovne informacije o izobrazbi obiskovalcev in informacije o odnosu gledalcev do gledališča. Ugotovljeno je bilo, da večino publike sestavlja ženska populacija, in sicer med 60 in 80 odstotkov ter da hodijo v gledališče večinoma ljudje z višjo stopnjo izobrazbe. Edina zvrst, katere publiko sestavlja bolj enakomerno razmerje med nizko in visoko izobraženimi ljudi je muzikal. Poleg razlik v obiskovanju različnih oblik gledališča na podlagi spola in stopnje izobrazbe, so bile odkrite tudi razlike na podlagi geografskega položaja. V državah vzhodne Evrope je namreč veliko več mladih, ki hodijo v gledališče, kot v državah zahodne Evrope. Razlike med vzhodno in zahodno Evropo, pa se na tej točki še ne končajo. Na zahodu je eksperimentalna scena bolj prisotna kot na vzhodu, kljub temu pa daje povprečno občinstvo zahodnih držav večji pomen sami zabavi, kot povprečno občinstvo vzhodne Evrope. Gledalci iz obeh koncev Evrope pa so si enotni, da imata govorjeno in plesno gledališče večjo težnjo po družbeni kritiki kot glasbeno gledališče, ki ga gledalci prepoznajo kot bolj zabavnega in konvencionalnega. Zanimivo pa je tudi to, da veliko gledalcev meni, da je tudi sodobni kabaret oziroma »mala umetnost«, družbeno relevantna in kritična.

Ana Laura Richter in Jernej Potočan

FOTO: BOŠTJAN LAH

Refleksije

Iliada

»Pesem, boginja, zapoj, o jezi Pelida Ahila, srdu pogubnem, ki silo gorja prizadel je Ahajcem ...« S temi besedami prične Homer svojo slavno epsko pesnitev *Iliado*, prav tako pa te besede odpirajo istoimensko gledališko predstavo v postavitvi Jerneja Lorencija, ki je v produkciji SNG Drame Ljubljana, Mestnega gledališča ljubljanskega in Cankarjevega doma svojo premiero doživela na velikem odru Gallusove dvorane. Izziva, kako ep prenesti in prevesti na gledališki oder, sta se poleg Lorencija lotila še dramaturga Eva Mahkovic in Matic Starina. Predstava tako v prvem delu bolj ali manj zvesto sledi epizodam grških in trojanskih junakov ter dogajanju na Olimpu, v drugem pa gledalca ponese v samo središče vojne vihr,

ki svoj vrhunec doživi s spopadom med Ahilom in Hektorjem. Temu se Ahil brutalno maščuje za smrt svojega najboljšega prijatelja Patrokla in ga nazadnje »sfašira« v gmoto mesa, ustvarjalci pa hip za tem predstavo zaključijo z zasanjano popevčico: »We are going to die.« Kje so današnji junaki? Je sploh čas za junake in junaštva? Mar svet potrebuje le majhnega, nevelikopoteznega človeka, ki ne dela zgodovine, temveč življenje? To je le nekaj vprašanj, ki jih pred gledalca postavlja uprizoritev, bogata in spektakularna zlasti v zvenu ... Besed, odmevov, zvokov, glasbe in tišine.

Jakob Ribič

Hamletovanje

Hamlet. Med vsemi dramami najbrž najbolj poznan. Neštetokrat viden in neštetokrat prebran. Lahko vidim in doživim kaj novega? Lahko! *Hamletovanje*. Zakaj neki *Hamletovanje* in ne *Hamlet*? Po nekaj minutah predstave dobim asociacijo. Pustovanje. Običaj odganjanja zime, pretvarjanja, šemljenja in praznovanja. Zdi se mi, da Hamlet odganja svojo bol, se pretvarja, da je okrušen norec ali pa se mu je zares zmešalo? Hkrati pa prisilno praznuje in popiva. Pije tudi Ofelija. Njena utonitev v pivu in ne v reki je bila metaforično najbolj presenetljiva in kanček hudomušna. Šemljenje, saj vse vloge odigrata le dva igralca, Rok Kravanja in Iztok Drabik Jug. Pretvarjanje ali nepretvarjanje? To je sedaj vprašanje. Med

gostovanjem igralcev na dvoru, med predstavo *Mišnica/Mišelovka*, ko bi naj gledali igro v igri, se pravzaprav vrnemo v resničnost, kar uprizoritev razgiba, naredi bolj živo in jo približa gledalcem. Klavdij postane Iztok in Hamlet postane Rok. Ko pa naj bi Klavdija popadla panika zamenjata vlogi in do nadaljnjega Iztok igra Hamleta, Rok igra Klavdija, Ofelijo, Rozenkranca in Gildensterna. Čigar ponižnost je upodobljena s pasjim ponašanjem. Po Ofelijini smrti pa samo še slišimo za Klavdijevo in Gertrudino smrt ter: Hamlet je mrtev.

Nina Kuclar Stiković

FOTO: MATEJ KRISTOVIČ IN BOŠTJAN LAH

Zapis iz dnevnika

Pomembno je, da si lep človek. Drugače te lepi ljudje ne sprejmejo medse (in vsak se rad družijo z lepimi ljudmi). Lahko imaš brado, če imaš svojo lepoto v očeh. V očeh imaš lahko tudi lažno lepoto. Tedaj upaj, da te lepi ljudje ne vidijo v luči in pod kotom, ki bi ti vzel sij in spremenil vse besede. V kolikor nisi sposoben niti lažne lepote v očeh, potem je najbolje, da postaneš obcestna svetilka. Grdi ljudje te bodo brcali in pljuvali nate, psi bodo dvigovali tace in te močili. A ti le sveti. Pride mogoče kakšen zares lep človek, ki te vidi kot človeka in nauči biti lep. Odprti, dobrovoljni.

Stvar je v tem, da kdor lahko reši, lahko pogubi. In da, prav mi smo tista živalska vrsta, ki ima erotiko ubijanja in v kateri se dogajajo grozote, ki si jih je težko zamisliti. Potrebno je nekoliko vere, da lahko verjamemo, da je prav toliko tudi dobrega in prijetnega. Komu dajemo veljavo? Konec koherence.

Metanje časa stran je, če delaš nekaj v čemer ne uživaš in še nič nimaš od tega. In beli baloni te ne vprašajo po imenu in stalnem bivališču. Beli baloni samo padajo. Graciozno in tiho.

Festival Borštnikovo srečanje se izteka. Drugo leto bo še bolje. Kepo vate bi ti vrgel v glavo. Tako prosto po Rozi se imam fino. Nezadovoljen si po ulicah recitiram svoje misli. Izmišljujem si potrditve svojega mišljenja in vedenja. Pa kaj je s tem slovenskim gledališčem. Sami institucionalizirani nepridipravi in institucionalizirana sonca. Vsi v okovih. Pomislimo, Radko Polič Rac, oziroma Jerman, v predstavi Hlapci sprašuje: »A je kdo že kdaj vidu predstavo, k je kej spremenila?«

Jure Mavrič

Kdo smo

Alja Predan, umetniška direktorica
Amelia Kraigher, selektorica
Danilo Rošker, direktor SNG Maribor

Daša Šprinčnik, izvršna producentka in PR
Špela Lešnik, producentka mednarodnega programa
Ksenija Repina Kramberger, urednica publikacij in spletnih strani, voditeljica pogovorov o knjižnih novitetah
Mojca Planšak, Gordana Lacić, Branka Nikl Klampfer, Jasmina Godec, Mojca Kolar, Kristina Koter, produkcija

Nevenka Pašek, organizatorka prodaje in oglaševanja
Darko Štandekar, tehnični vodja
Nenad Cizl, oblikovalec
Boštjan Lah in Matej Kristovič, fotografa
Saša Huzjak, spletni skrbnik
Franci Rajh, arhivar

Simona Hamer in Nejc Valenti, voditelja pogovorov o predstavah

Strokovna žirija
Zala Dobovšek, Krištof Jacek Kozak, Nina Mitrovič, Katja Perat, Mikko Roiho
Žirija za Borštnikov prstan
Janez Hočevar, Vinko Möderndorfer, Mojca Jan Zoran Metod Pevec, Alja Predan
Strokovna skupina
Aleš Novak, Tatjana Ažman, Gregor Butala, Mojca Jan Zoran, Blaž Lukan

Maribor, oktober 2015

Bilten FBS
ISSN 2385-8818
Odgovorna urednica Ksenija Repina Kramberger
Urednica Manja Gatalo

